

HILDE ORYE

Botanisch tekenen

Leer stap voor
stap prachtige
planten tekenen
en inkleuren

Lannoo

Iris pseudacorus
Gele lis, aquarel

Inhoud

JANUARI	Inleiding	8
FEBRUARI	Sneeuwkllokje	18
MAART	Viooltje	30
APRIL	Spaanse hyacint	40
MEI	Daglelie	50
JUNI	Kersen	58
JULI	Roos	64
AUGUSTUS	Italiaanse aronskelk	74
SEPTEMBER	Sierappel 'Golden Hornet'	86
OKTOBER	Vliegenschwam	100
NOVEMBER	Vlinderorchidee	110
DECEMBER	Maretak	118
	Kleurswatches	126

Via deze QR-code of op
<https://click.lannoo.be/3u9>
kun je de sjablonen
downloaden, zodat je
extra kunt oefenen.

Claytonia perfoliata
Winterpostelein, aquarel

JANUARI

Inleiding

Pinus mugo
Bergden, potlood

Inleiding

Wanneer mijn vader mij als kind planten langs de wandelwegen toonde, dacht ik dat ik écht naar planten keek. Ik vond ze wel mooi, maar mijn blik was oppervlakkig. Pas toen ik begon met botanisch tekenen, leerde ik wat het betekent om écht te kijken. Terwijl ik tekende, begon ik aandacht te krijgen voor de kleinste details — de nerven van een blad, de manier waarop een stengel zich splitst, de symmetrie of juist asymmetrie in de bouw. Toen pas ging er een wereld voor mij open.

Hoe meer ik teken, hoe groter mijn verwondering wordt. Ik leer zien hoe ingenieus planten in elkaar zitten. Mijn respect voor de natuur groeit met elke schets, en niet alleen voor zeldzame of spectaculaire soorten, maar juist ook voor het meest bescheiden onkruid. Al noem ik het liever niet langer onkruid — dat klinkt te neerbuigend. Liever spreek ik van onze inheemse flora, een schatkamer vol vormen, kleuren en structuren.

In dit boek nodig ik je uit om samen met mij te kijken. Niet zomaar kijken, maar echt kijken — door de ogen van een botanisch kunstenaar. Ontdek hoe zelfs het kleinste plantje groots kan zijn, als je het de aandacht geeft die het verdient.

Himantoglossum hircinum
Bokkenorchis, aquarel

Waarom botanisch tekenen vandaag nog altijd belangrijk is

Op het eerste gezicht lijken deze drie bloemhoofden wel identiek. Misschien denk je dat je naar een en dezelfde bloem kijkt, of hooguit naar kleine variaties van dezelfde soort.

Maar schijn bedriegt.

MAART

Viooltje

Viola

De bloem lokt — maar niet voor niets

Sommige bloemen hebben een opvallende uitgroei aan een bloemblad: de spoor. Die ziet eruit als een buisje of zakje, vaak gebogen of naar achteren gericht. In die spoor zit nectar verstoppt, bedoeld om bestuivers zoals bijen, vlinders, hommels of zelfs kolibries aan te trekken.

Omdat de nectar diep verscholen ligt, kunnen alleen insecten met een lange tong erbij. Terwijl ze hun tong uitsteken, raken ze ongemerkt de meeldraden en stempel. Zo zorgt de spoor er niet alleen voor dat de juiste bezoekers langskomen, maar ook dat de plant wordt bestoven.

Een bekend voorbeeld is het violtje, met een kort, gebogen spoor aan het onderste bloemblad. Bij ridderspoor (*Delphinium*) en akelei (*Aquilegia*) zijn de sporen veel langer en sterk gekromd. Nog een mooie is de Oost-Indische kers (*Tropaeolum majus*). Sommige orchideeën gaan zelfs nog verder, met spectaculaire, soms extreem lange sporen, aangepast aan één specifieke nachtvlinder of bijensoort.

De recordhouder? Dat is de *Angraecum sesquipedale*, een orchidee uit Madagaskar met een spoor van gemiddeld 33 centimeter. De langste ooit gemeten was zelfs 43 centimeter! De naam *sesquipedale* betekent letterlijk 'anderhalve voet' en verwijst naar de lengte van de spoor. Darwin voorspelde ooit dat er een bestuiver moest bestaan met een tong van gelijke lengte. Pas veertig jaar na zijn dood werd die gevonden: de Morgan's sfinxvlinder *Xanthopan morgani*.

Niet alle bezoekers spelen eerlijk spel. Sommige insecten, zoals korttongige bijen of hommels, bijten een gaatje aan de zijkant van de spoor om zo rechtstreeks bij de nectar te komen. Ze omzeilen het 'officiële' pad via de bloemmond en raken daardoor de meeldraden en stempel niet. Deze zogenaamde nectardieven profiteren van de beloning, maar geven niets terug aan de plant.

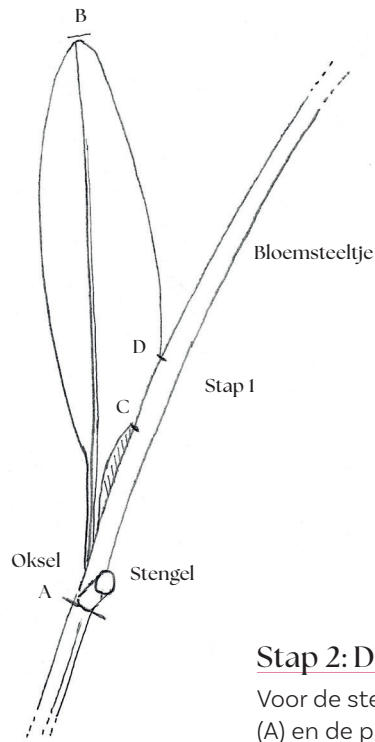
Ook voor plantenkenners is de spoor nuttig: de vorm en lengte kunnen helpen om soorten te herkennen. Een mooi voorbeeld vinden we bij akelei (*Aquilegia*), een geslacht dat bekendstaat om zijn sierlijke bloemen met opvallende sporen. De vorm, kromming en vooral de lengte van de spoor verschillen sterk per soort en zeggen veel over de bijbehorende bestuiver.

Zo heeft de wilde akelei (*Aquilegia canadensis*) uit Noord-Amerika korte, rechtopstaande sporen van zo'n 10 tot 15 millimeter. Deze zijn geschikt voor bijen en hommels met een kortere tong. De rotsakelei (*Aquilegia caerulea*), afkomstig uit bergachtige streken in het westen van de VS, draagt daarentegen lange, sterk gekromde sporen van meer dan 30 millimeter — perfect afgestemd op vlinders en motten.

Doordat elke soort zich aanpast aan een andere groep bestuivers, verandert ook de spoorlengte. Zo helpt de spoor niet alleen bij de bestuiving, maar speelt hij ook een rol in het ontstaan van nieuwe soorten én in hun taxonomische indeling.

Blad tekenen Stappenplan

Stap 1: De ruwe vorm van het blad

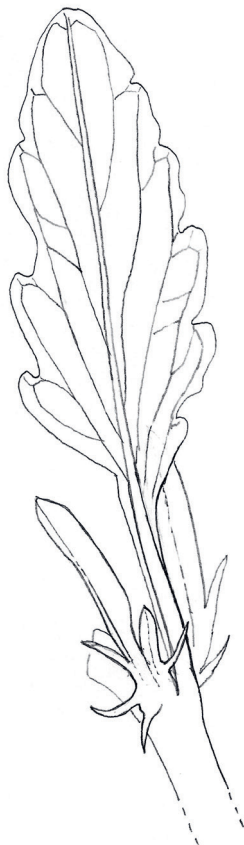
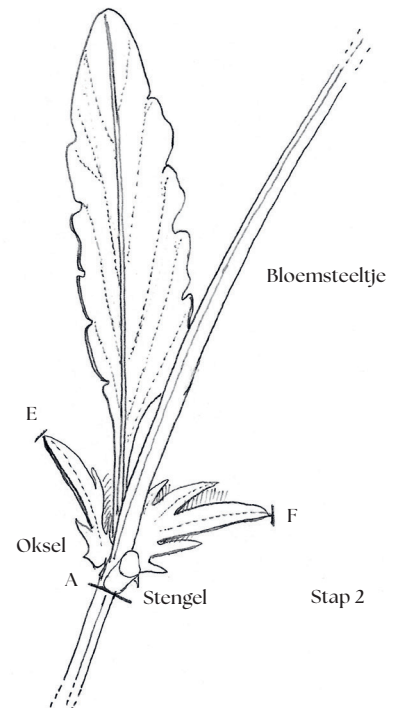
De groeiwijze van het viooltje lijkt op het eerste zicht ingewikkeld, maar eigenlijk zit er een duidelijke structuur in. Wanneer je de stengel volgt, zie je op een bepaald punt een groot blad met aan weerszijden kleinere steunblaadjes. In de oksel van dit blad groeit een bloemsteeltje met bloem. De stengel zelf groeit door en waar het volgende blad groeit, krijg je dezelfde structuur.

Om de grootte van het blad juist te krijgen, meet ik met mijn passer de afstand tussen de oksel (A) en de bladtip (B). Zit het blad gedeeltelijk achter de stengel, dan kan je de vorm van de negatieve ruimte gebruiken om de bladcontour correct te tekenen. Je kan ook opmeten waar het blad verdwijnt (C) en opnieuw verschijnt (D) achter de bloemsteel (of stengel).

Stap 2: De steunblaadjes en de nervatuur

Voor de steunblaadjes meet ik de afstand tussen de oksel (A) en de punt van het langste deel (E) en (F). Ook hier kan je gebruikmaken van negatieve ruimtes om de vorm nauwkeurig weer te geven.

De nerfjes aan de voorkant van het blad zijn vaak nauwelijks zichtbaar. Je kan ze zacht aanduiden met een fijn stip-pellijntje. Bij erg kleine blaadjes is het voldoende om enkel de hoofdnerf te tekenen, anders kan de tekening te druk worden.

Op de achterkant van het blad zijn de nerven meestal beter zichtbaar. Wil je de nervatuur goed bestuderen, houd dan een blad tegen het licht of gebruik een vergrootglas. Nerven lopen nooit willekeurig, maar volgen een herkenbaar patroon. Als je ze wilt inkleuren, markeer ze dan eerst lichtjes met potlood.

Een tekening met overlappende bloemdelen kan al snel onoverzichtelijk worden. Je kan orde scheppen door de voorste delen iets donkerder te tekenen dan de achterste. Zo geef je de tekening meer diepte.

Bloem tekenen Stappenplan

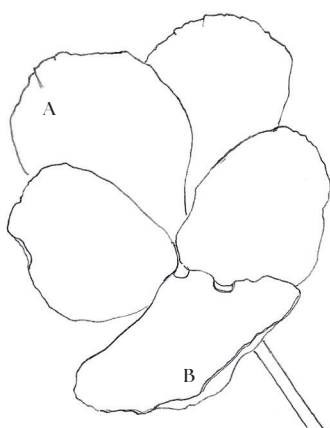
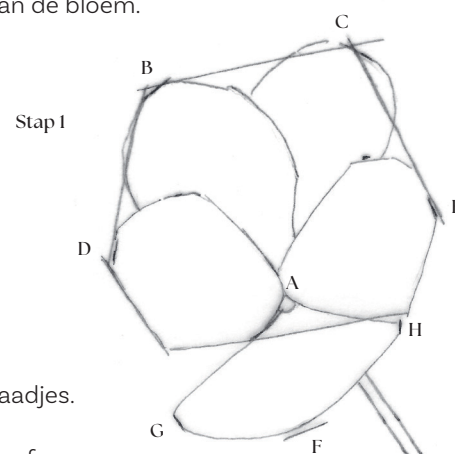
Stap 1: De basis meten

Begin met het centrum van de bloem. Die kleine opening lijkt op een druppel en wordt gevormd door het onderste en de twee middelste kroonblaadjes. Noem dit punt A.

Meet vanuit A:

- de hoogte van de bovenste kroonblaadjes (A-B en A-C)
- de breedte van de middelste blaadjes (A-D en A-E)
- de hoogte van het onderste blaadje (A-F)
- de breedte van het onderste blaadje (G-H)

Meet ook de afstanden B-C en D-E. Zet alle gemeten punten op je tekenblad. Daarna teken je de ruwe vorm van de bloem.

Stap 2: De contouren verfijnen

Kijk goed naar de buitenranden van de bloemblaadjes.

- Zie je kleine plooitjes aan de randen?
- Krullen de blaadjes een beetje naar voren of naar achteren?

Gebruik je potlood als hulpmiddel: houd het naast de bloem en kijk waar de contourlijn het potlood volgt of ervan afwijkt. Zo zie je hoe de vorm buigt.

Bij kleine plooitjes trek je de lijn lichtjes naar binnen (A). Randen waar je vlak op kijkt, geef je een fijn dubbel lijntje. Bij kleine bloemen zoals het viooltje mag je ook een iets dikkere lijn gebruiken (B).

Stap 2

Stap 3: De nerven en kleurvlekken

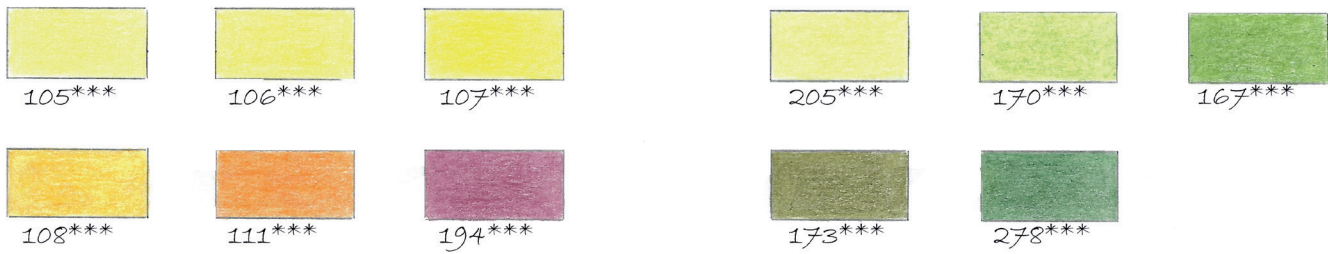
Teken de nerven zacht in. Laat ze de vorm van het blaadje volgen zodat ze de buiging versterken.

Teken ook de typische kleurvlekken in, maar geef alleen de contouren aan.

Omdat je het viooltje straks inkleurt, neem je de potloodlijnen daarna lichtjes terug met een kneedgom. Vooral bij lichte bloemblaadjes is dat belangrijk: anders zie je de lijnen door de kleur heen.

Stap 3

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Tekst en tekeningen: Hilde Orye

Fotografie: pagina's 14, 15, 33, 51, 59, 65 en 67 Hilde Orye (de roos van p. 65 is veredeld door Jef Orye)

pagina's 11, 19, 31, 41, 75, 87, 101, 111, 119 iStock

Grafische vormgeving: Keppie & Keppie

Als u opmerkingen of vragen heeft, kunt u contact opnemen met onze redactie:
redactielifestyle@lannoo.com

© Hilde Orye en Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2026

D/2026/45/289 — NUR 460-476

ISBN: 978 90 599 6155 5

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave zijn uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.